

Position Paper Rondetafelgesprek Tweede Kamer over Pensioenakkoord

4 november 2020

Dick Boeijen, Strategisch ALM-adviseur, PGGM

Kernpunten van mijn betoog:

- De twee nieuwe pensioenregelingen uit het pensioenakkoord, "het nieuwe pensioencontract" en "de verbeterde premiereregeling", vormen een waardevolle pensioeninnovatie en dragen bij aan een toekomstbestendig pensioenstelsel.
- Om de vruchten van het pensioenakkoord volledig te kunnen plukken is er wel een aantal aandachtspunten:
 1. Zorg er bij de wettelijke uitwerking van het nieuwe pensioencontract voor dat de potentie ervan ook echt kan worden benut.
 2. Werk in de wet met heldere regels, waarbinnen pensioenfondsen voldoende ruimte krijgen om de nieuwe pensioenregelingen optimaal af te stemmen op de behoeften en wensen van de eigen achterban (deelnemers en werkgevers).
 3. Vergroot het maatschappelijk draagvlak voor de pensioenhervorming: een gezamenlijke opdracht voor sociale partners, pensioenfondsen én de overheid.
 4. Het is goed dat er nieuwe, toekomstbestendige pensioenregelingen zijn afgesproken. Een evenwichtige, uitlegbare en uitvoerbare transitie daar naartoe is evenzeer belangrijk.

Het nieuwe pensioenstelsel is toekomstbestendig

Aan het begin van de zomer sloten sociale partners en het kabinet het pensioenakkoord. Dit akkoord bevat twee nieuwe pensioenregelingen - beide premiereregelingen - die het pensioenstelsel klaar maken voor de toekomst. Waarom?

- **Door de overstap van uitkeringsregelingen naar premiereregelingen nemen we afscheid van een aantal onvolkomenheden van het huidige contract:**
 - Er is niet langer sprake van de schijnzekerheid van "zekere pensioenen", die tot teleurstellingen en wantrouwen heeft geleid.
 - Zonder de wettelijke zekerheidsmaat en de verplichte bufferopbouw komt er beter perspectief op pensioenverhogingen. De pensioenuitkeringen gaan logischer meebewegen met de economie.
 - De marktrente blijft. Maar hij speelt een andere, kleinere rol. Er is niet langer sprake van verplichtingen, die gewaardeerd moeten worden tegen een rekenrente. Er is ook geen dekkingsgraad meer. En daardoor zijn de onbedoelde en ongewenste overdrachten, die tot ontwrichtende discussies tussen jong en oud kunnen leiden, er ook niet meer.
- **Er komt ruimte voor leeftijdsafhankelijk maatwerk.** De nieuwe regelingen geven de mogelijkheid om risico en rendement doelgericht toe te delen. Hierdoor krijgt iedere deelnemer het risico en rendement dat bij zijn leeftijdscohort past. Het huidige contract werkt volgens 'one size fits all', maar dat pakt te vaak uit als 'one size fits none'.
- **De nieuwe regelingen zijn transparanter en begrijpelijker voor de deelnemer.** Elke deelnemer kan precies zien wat er met zijn geld gebeurt: hij krijgt inzicht in de (door zijn werkgever en hemzelf) ingelegde premie, de gemaakte kosten en de voor hem behaalde rendementen. Dat levert een belangrijke bijdrage aan het vertrouwen in ons pensioenstelsel.
- **We nemen afscheid van de doorsneesystematiek.** Hiermee worden verstoringen op de arbeidsmarkt, onbedoelde overdrachten en olopemde kosten bij vergrijzing voorkomen.
- Het bovenstaande wordt bereikt **met behoud van de sterke fundamenten van het Nederlandse stelsel: collectiviteit, solidariteit en de verplichtstelling.**

Nu is het tijd om het pensioenakkoord te verankeren in wetgeving en het tot realiteit te maken. Ik geef daarbij graag vier adviezen mee.

1. Verzilver de potentie van het nieuwe pensioencontract

Het nieuwe pensioencontract is een prachtige pensioeninnovatie. Het is zaak om de wet zodanig in te richten dat de potentie ervan ook echt ten volle kan worden benut. Het zou zonde zijn als het zich nauwelijks onderscheidt van de verbeterde premiereregeling.

Voor het behalen van rendement en het afdekken van risico's zijn pensioenfondsen aangewezen op de financiële markten. Deze zijn echter imperfect en incompleet: niet alles is te koop. Het nieuwe pensioencontract biedt de ruimte om dit marktfalen op te vangen, via de kracht van het collectief. Zo kunnen pensioenfondsen nog meer waarde toevoegen voor hun deelnemers, in de vorm van een hoger en/of stabiel(er) pensioen.

Het nieuwe pensioencontract werkt met een zogenaamd beschermingsrendement. Om het deelnemerscollectief optimaal te kunnen laten profiteren van het nieuwe pensioencontract zijn in de wettelijke uitwerking twee zaken nodig:

- Het moet via het beschermingsrendement mogelijk zijn om deelnemers bescherming te bieden tegen *alle* onvermijdelijke uitkeringsrisico's: rente, microlangleven, macrolangleven én inflatie.
- Het toe te kennen beschermingsrendement hoeft binnen de beleggingsportefeuille *niet* te allen tijde precies gedekt te worden door financiële marktproducten.

Als deze zaken niet worden gerealiseerd, dan wijkt het nieuwe pensioencontract nauwelijks af van de verbeterde premiereregeling en onthouden we pensioenfondsen en hun deelnemers de kans op een hoger en/of stabiel(er) pensioen.

2. Geef pensioenfondsen de ruimte voor een optimale invulling

De hoofdlijnennotitie biedt veel vrijheidsgraden bij het invullen van de nieuwe regeling. Daardoor krijgen decentrale partijen ruimte om hun regeling zo in te richten dat deze optimaal aansluit bij de wensen, behoeften en karakteristieken van hun werkgever(s) en deelnemerscollectief. Decentraal maatwerk dus, in plaats van 'one size fits all'. In de wet zijn heldere regels nodig, maar er moet wel bewegingsruimte blijven. De invulling van de nieuwe regelingen moet dus niet worden 'dichtgeregeld'.

3. Vergroot het maatschappelijk draagvlak voor de pensioenhervorming

Vandaag hebben we het vooral over de pensioentechniek, *onder* de motorkap. Voor een écht toekomstbestendig pensioenstelsel is het van belang dat er ook breed draagvlak is in de samenleving. Daarvoor is een goed en begrijpelijk verhaal nodig: eerlijke en eensgezinde communicatie over het 'waarom' van een nieuw pensioenstelsel. Hier ligt een gezamenlijke opdracht voor sociale partners, pensioenfondsen én de overheid. Een goede onderbouwing van het pensioenakkoord draagt niet alleen bij aan draagvlak in de samenleving, maar ook aan het mitigeren van juridische risico's van de pensioenhervorming.

4. Zorg voor een evenwichtige, uitlegbare en uitvoerbare transitie

De nieuwe pensioenregelingen bieden Nederland een toekomstbestendig pensioenstelsel. We moeten daar, vanuit het huidige pensioencontract, nog wel naar toe groeien:

- Tot het moment van overgang (uiterlijk 1/1/2026) geldt het huidige pensioencontract en een (nog vorm te geven) 'transitie-ftk'.
- Op het moment van overgang zullen pensioenfondsen de bestaande pensioenopbouw in beginsel 'invaren' in de nieuwe regeling: het totale fondsvermogen wordt daarbij verdeeld over de persoonlijke pensioenvermogens.

Het is zaak om deze *totale* transitie evenwichtig vorm te geven. Daarbij is het raadzaam om te redeneren vanuit de nieuwe regeling en niet vanuit de huidige. Concreet:

- Dwing bij de overgang op de nieuwe regeling niet af dat het netto profijt voor alle deelnemers gelijk moet zijn aan nul. Daarmee zouden pensioenfondsen worden gedwongen om de onevenwichtigheid van het huidige pensioencontract 'vast te klikken' in de nieuwe regelingen. Van die onevenwichtigheid willen we juist af.
- De komende jaren moeten pensioenverlagingen niet koste wat kost worden voorkomen. Pensioenfondsen moeten immers op een verantwoorde wijze kunnen invaren naar de nieuwe regeling. Ze zouden echter ook niet gedwongen moeten

worden om verlagingen door te voeren die in het licht van de nieuwe regeling onnodig zijn.

- Heroverweeg de introductie van de nieuwe UFR. In de nieuwe regelingen bestaan geen langlopende verplichtingen meer en dus speelt het lange eind van de rentecurve nauwelijks nog een rol. De nieuwe UFR is voor de langere termijn, in de nieuwe regelingen, dus onnodig. Op de korte termijn leidt de nieuwe UFR tot een daling van de dekkingsgraad en dus een grotere kans op (grotere) verlagingen.